

Udskriftsdato: 14. december 2025

2016/1 TBL 111 (Gældende)

Tillægsbetænkning over Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

Ministerium: Folketinget

Tillægsbetænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse

(Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

[af miljø- og fødevareministeren (Esben Lunde Larsen)]

1. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 15. december 2016 og var til 1. behandling den 19. januar 2017. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Miljø- og Fødevareudvalget. Udvalget afgav betænkning den 10. maj 2017. Lovforslaget var til 2. behandling den 18. maj 2017, hvorefter det blev henvist til fornyet behandling i Miljø- og Fødevareudvalget.

Møder

Udvalget har, efter lovforslaget blev henvist til fornyet udvalgsbehandling, behandlet lovforslaget i 1 møde.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har under den fornyede behandling af lovforslaget modtaget skriftlige henvendelser fra Norddjurs og Syddjurs Kommuner og fra Samsø Kommune.

Havbrugsgruppen Ebeltoft,

Norddjurs og Syddjurs Kommuner og

Samsø Kommune.

Miljø- og fødevareministeren har over for udvalget kommenteret de skriftlige henvendelser fra Norddjurs og Syddjurs Kommuner og fra Samsø Kommune. Miljø- og fødevareministeren forventes inden 3. behandling at kommentere henvendelsen fra Havbrugsgruppen Ebeltoft.

Spørgsmål

Udvalget har under den fornyede behandling af lovforslaget stillet 10 spørgsmål til miljø- og fødevareministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret med undtagelse af spørgsmål nr. 172, som forventes besvaret inden 3. behandling.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (S, DF, V, LA og KF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* i udvalget (EL, ALT, RV og SF) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Enhedslistens og Alternativets medlemmer af udvalget kan ikke støtte stemmeaftalen om L 111 indgået af regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti, da man med stemmeaftalen er med til at give grønt lys for regeringens og resten af blå bloks planlagte havbrugsudvidelser, jf. Dansk Akvakultur i Vækst.

EL og ALT anerkender dog, at stemmeaftalen medfører forbedringer i forhold til det oprindelige lovforslag. Blandt forbedringer kan nævnes skrappe krav til havbrugene, i forhold til at omfanget af de kompenserende virkemidler kan tilpasses, når dokumentation for effekten af de kompenserende virkemidler på de konkrete lokaliteter er på plads, og at havbrug det første produktionsår kun tillades 50 pct. af den i miljøgodkendelsen forudsatte produktionskapacitet. Endvidere anerkender mindretallet, at

det med stemmeaftalen understreges, at der igangsættes en analyse af risikoen for lakselus i forbindelse med havbrug i danske farvande.

EL og ALT mener dog ikke, at den foreliggende aftale med de ekstra foranstaltninger, der skal sikre miljøet og naturen, er tilstrækkelig, og finder dermed ikke, at stemmeaftalen er nogen form for garanti i forhold til at afværge alle de forventede negative effekter, som havbrugsudvidelserne vil have for miljøet, naturen, kystturisme og de arbejdspladser, der er knyttet hertil.

EL og ALT mener for det første, at stemmeaftalen ikke ændrer ved, at man med vedtagelse af L 111 om kompenserende virkemidler ensidigt ophæver det grundfæstede princip om rensning ved kilden for havbrug. Havbrugene får derved mulighed for at udlede meget store mængder kvælstof, fosfor og organisk materiale direkte i havmiljøet, mod at man andre steder og ikke nødvendigvis ved kilden skal etablere kompenserende virkemidler. Når man fraviger princippet om rensning ved kilden, kan det føre til en massiv lokal forværring af miljøet på grund af voldsom ekstra påvirkning af næringsstoffer, hjælpestoffer, medicinrester og iltforbrugende materiale fra de kommende havbrug.

Mindretallet finder det for det andet bekymrende, at man med stemmeaftalen giver grønt lys for, at de kompenserende tiltag ikke nødvendigvis skal ligge i nærhed af havbrugene, og i og med at man med stemmeaftalen også accepterer, at et havbrug kan etableres, førend effekten af kompensationsopdrættet er kendt, om end med reduceret drift. Dette kan betyde, at lokal forværring af miljøtilstanden kan forekomme. Mindretallet finder det bekymrende, at lokal forurening fra havbrug tillades, da det netop ved eksperthøringen blev gjort helt klart, at der ikke er plads til yderlig udledning af næringsstoffer, idet miljøtilstanden i de indre danske farvande er dårlig eller ringe, og på trods af at kun 2 ud af 117 kyst- og vandområder i Danmark har en god økologisk tilstand. Mindretallet vil dog gerne kvittere for, at miljø- og fødevareministeren i L 111 – svar på spm. nr. 167 udbygger forståelsen af stemmeaftalen med hensyn til muligheden for at lukke nyetablerede havbrugsanlæg, idet ministeren slår fast, at tilsynsmyndigheden har muligheden for at forbyde fortsat drift, hvis et havbrug ikke kan dokumentere den nødvendige kompensation.

For det tredje minder EL og ALT om, at der også med hensyn til selve kompensationsopdræt er forbundet en vis forurenende effekt, som der heller ikke tages hånd om i stemmeaftalen. Muslingernes afføring indeholder nemlig også kvælstof og fosfor, som lander på havbunden og påvirker havmiljøet i en negativ retning. Vurderingen fra forskere er således, at man ikke kan kompensere fuldstændig med muslingeopdræt, jf. Jens Borum, Information den 20. maj 2017. Hvis der ikke kan kompenseres fuldt ud, kan det bringe Danmark på kant med vandrammedirektivet, i og med at det vil forsinke vejen mod en god økologisk tilstand.

For det fjerde mener EL og ALT, at det er problematisk, at stemmeaftalen ikke indeholder et krav om, at det er den samlede bruttoudledning af N og P fra udvidelse af et eksisterende havbrug eller etablering af et nyt havbrug, der skal kompenseres med marine virkemidler, og ikke kun den del, der udledes direkte til vandplanområderne. Dette er bekymrende, da havbrug placeret uden for vandplanområderne også vil påvirke vandplanområderne, jf. DHI's rapport om modelleringer af placeringsmuligheder for havbrug i Kattegat med næringsstoffer m.m. I og med at dette ikke indgår som et krav i stemmeaftalen, føler mindretallet sig ikke betrygget, i forhold til om havbrugsudvidelserne uden for vandplanområderne vil medføre forringelser af nærliggende vandplanområder, hvilket i så fald vil være klokkeklart i strid med vandrammedirektivet.

For det femte vil EL og ALT gerne understrege, at der ikke med stemmeaftalen gøres rede for, hvorledes regeringen har fundet et såkaldt miljømæssigt råderum i Kattegat på 800 t kvælstof og 96 t fosfor. Mindretallet har gentagne gange på samråd og i Folketingssalen efterlyst en forklaring herpå. Mindretallet minder om, at det helt klart blev slået fast på eksperthøringen den 25. april 2017, at der ikke er noget såkaldt råderum for yderligere udledning af næringsstoffer, da miljøtilstanden i de indre danske farvande er dårlig eller ringe. Mindretallet finder det desuden bekymrende, at regeringen fortsat overhovedet opererer med begrebet miljømæssigt råderum som argument for, at der er plads til yderligere

forurenende havbrug, på trods af at juridiske eksperter i forbindelse med eksperthøringen gjorde det helt klart i et skriftligt indlæg til Miljø- og Fødevareudvalget, jf. L 111 – bilag 21, at det ikke er et begreb, man opererer med i vandramme- og havstrategidirektiverne. Mindretallet mener derfor fortsat, at der udestår et alvorligt forklaringsproblem i forhold til regeringens brug af begrebet råderum, hvilket ikke løses med stemmeaftalen.

For det sjette mener EL og ALT, at ministeren, jf. L 111 – svar på spm. 168, negligerer et helt reelt ønske fra borgmestrene fra Norddjurs og Syddjurs Kommuner om, at der gennemføres en socioøkonomisk konsekvensanalyse inden en eventuel vedtagelse af L 111, og inden der gives tilladelser til etablering af industrihavbrug med tilhørende kompensationsanlæg i Danmark. Kommunernes langsigtede planer for udvikling af turisterhvervet, herunder kystturisme, står til at blive påvirket i markant negativ retning, ligesom landbrugets muligheder forventes at blive begrænset som konsekvens af havbrugsudvidelserne. Mindretallet finder borgmestrenes ønske om en socioøkonomisk analyse meget reel og det underbygges af krav herom i vandrammedirektivet, idet den manglende belysning af de socioøkonomiske konsekvenser kan have medvirket til at give et ensidigt billede af fordele og indtjeningsmuligheder i havbrugserhvervet. Mindretallet finder det meget uhensigtsmæssigt, at Folketinget ikke har et fuldstændigt og retvisende billede af de omfattende konsekvenser, som en industriel havbrugsproduktion kan få for de berørte kommuner og det danske samfund. Stemmeaftalen ændrer ikke på, at der mangler en socioøkonomisk konsekvensanalyse.

EL og ALT finder ikke, at stemmeaftalen er en garanti for, at problematikken om lakselus håndteres. Mindretallet finder i den forbindelse, at det ikke klart fremgår, at der skal indføres et egentligt overvågningsprogram vedrørende lakselus for såvel havbrugene som vildfiskene i lighed med det norske overvågningsprogram.

Endelig mener EL og ALT, at det er bekymrende, at den endnu ikke er et klart fagligt grundlag for kommunerne at forholde sig til i forhold til effekten af de kompenserende tiltag, når de skal give tilladelse til nye havbrug med de kompenserende tiltag, der ligger inden for 1 sømil – en problemstilling, der heller ikke håndteres med stemmeaftalen.

Samlet set mener EL og ALT, at partierne bag stemmeaftalen fortsat sætter nogle få aktørers indtjeningsmuligheder over risikoen og de store usikkerheder, der er forbundet med havbrugsudvidelserne, i forhold til massive negative påvirkninger af miljø, natur og kystturismen og de dertil knyttede arbejdspladser.

Inuit Ataqatigiit, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin var på tidspunktet for tillægsbetænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i tillægsbetænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i tillægsbetænkningen.

René Christensen (DF) Pia Adelsteen (DF) fmd. Ib Poulsen (DF) Orla Østerby (KF)

Lise Bech (DF) Karina Due (DF) Erling Bonnesen (V) Kristian Pihl Lorentzen (V)

Thomas Danielsen (V) Torsten Schack Pedersen (V) Anni Matthiesen (V) Hans Christian Schmidt (V)

Carsten Bach (LA) Villum Christensen (LA) Mette Abildgaard (KF) Bjarne Laustsen (S)

Lea Wermelin (S) nfmd. Christian Rabjerg Madsen (S) Jesper Petersen (S) Kirsten Brosbøl (S)

Simon Kollerup (S) Søren Egge Rasmussen (EL) Maria Reumert Gjerding (EL) Christian Poll (ALT)

Roger Matthiesen (ALT) Andreas Steenberg (RV) Ida Auken (RV) Trine Torp (SF) Pia Olsen Dyhr (SF)

Inuit Ataqatigiit, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	46	Socialistisk Folkeparti (SF)	7
Dansk Folkeparti (DF)	37	Det Konservative Folkeparti (KF)	6
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	34	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Enhedslisten (EL)	14	Tjóðveldi (T)	1
Liberal Alliance (LA)	13	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Alternativet (ALT)	10	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	1
Radikale Venstre (RV)	8		

Oversigt over bilag vedrørende L 111 omdelt efter afgivelse af betænkning

Bilagsnr.	Titel
28	Betænkning afgivet den 10. maj 2017
29	Henvendelse af 17/5-17 fra borgmester Jan Petersen, Norddjurs Kommune, og borgmester Claus Wistoft, Syddjurs Kommune
30	Henvendelse af 10/5-17 fra Samsø Kommune
31	1. udkast til tillægsbetænkning
21	Henvendelse af 24/5 fra Havbrugsgruppen Ebeltoft

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 111 omdelt efter afgivelse af betænkning

Spm.nr.	Titel
163	Spm. om, hvor mange ton N der kan fjernes ved dyrkning af tang pr. hektar ud fra de oplysninger, der kom på eksperthøringen 25/4-17, til miljø- og fødevareministeren, og ministerens svar herpå
164	Spm. om, hvor mange ton N der kan fjernes i Kattegat ved muslingeopdræt pr. hektar ud fra de oplysninger, der kom på eksperthøringen 25/4-17, til miljø- og fødevareministeren, og ministerens svar herpå
165	Spm., om det kan konstateres, at der ikke er et miljømæssigt råderum til flere forurenende havbrug, til miljø- og fødevareministeren, og ministerens svar herpå
166	Spm. om, i hvilke havområder der forventes at opstå problemer med lakselus ud fra oplysningerne på eksperthøringen 25/4-17, til miljø- og fødevareministeren, og ministerens svar herpå
167	Spm., om stemmeaftalen skal forstås sådan, at en havproduktion lukkes, hvis de marine virkemidler ikke virker, eller om anlægget kan forsætte med 50 pct.'s fiskeproduktion, til miljø- og fødevareministeren, og ministerens svar herpå
168	Spm. om kommentar til brevet af 17/5-17 fra borgmester Jan Petersen, Norddjurs Kommune, og borgmester Claus Wistoft, Syddjurs Kommune, jf. L 111 – bilag 29, til miljø- og fødevareministeren, og ministerens svar herpå
169	Spm. om kommentar til henvendelsen af 10/5-17 fra Samsø Kommune, jf. L 111 – bilag 30, til miljø- og fødevareministeren, og ministerens svar herpå
170	Spm. om, hvad stemmeaftalen betyder, når der meddeles miljøgodkendelser for bruttoudledningen m.v., til miljø- og fødevareministeren, og ministerens svar herpå
171	Spm. om revurdering af DHI's »Modellering af lokaliteter til havbrug – Screening af Kattegat for egnede områder« m.v., til miljø- og fødevareministeren, og ministerens svar herpå

- 172 Spm. om kommentar til henvendelsen af 24/5-17 fra Havbrugsgruppen Ebeltoft, jf. L 111 – bilag 32, til miljø- og fødevareministeren
- 173 Spm., om de 97 tons ekstra fosforudledning i Kattegat stammer fra en udregning, som vedrører hele Østersøen op til Skagen m.v., til miljø- og fødevareministeren